فصلنامه پژوهشهای سیاسی جهان اسلام، سال هشتم، شماره دوم، تابستان ۱۳۹۷، صص ۱۶۷ - ۱۴۳

DOI: ۱۰.۲۱۸۵۹/priw-۰۸۰۲۰۷

تحلیل اثرات سرریز فضایی مخارج نظامی در رویارویی با جرم وجنایت و نیروهای فرامنطقه ای تروریسم در کشورهای منا

مهناز سعیدی کیا[1]
دانشجوی دکتری اقتصاد دانشگاه سیستان و بلوچستان
نظر دهمرده[2]
استاد گروه اقتصاد دانشگاه سیستان و بلوچستان
غلامرضا کشاورز حداد[3]
دانشیار گروه اقتصاد دانشگاه صنعتی شریف
مرضیه اسفندیاری[4]
استادیار گروه اقتصاد دانشگاه سیستان وبلوچستان (نویسنده مسئول)

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۰۱/۰۵ **تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۰۳/۲۵**

انجمن مطالعات جهان اسلام
Islamic World Studies Association
جمعیة دراسات العالم الاسلامی
فصلنامه علمی -پژوهشی
پژوهشهای سیاسی جهان اسلام

چکیده

تروریسم فراملی شکلی از تروریسم است که از طریق انواع اتصالات ممکن، بیش از یک کشور را تحت تاثیر قرار می دهد.محدود مطالعات تجربی انجام شده تلاش می کنند بین منشأ مرکز تروریسم فراملی و متغیرهای شناخته شده رابطه برقرار کنند. لذا با توجه به افزایش جرم و جنایت و حملات تروریستی در سال‌های اخیر در کشورهای حوزه منا، در این مقاله به بررسی اثرات مکانی این دو مقوله بر مخارج نظامی کشورهای منتخب در طی سال‌های ۲۰۰۳ تا ۲۰۱۶ بر اساس رگرسیون فضایی پانلی پرداخته‌شد. داده های مورد استفاده دراین مقاله از بانک جهانی،سازمان ملل و پایگاه جهانی تروریسم استخراج گردیده‌است.نتایج بررسی نشان دهنده وجود اثرات سرریز فضایی بوده، به نحوی که وقوع تروریسم در یک کشورتاثیر مثبت ومعنی داری هم برمیزان تروریسم وهم بر مخارج نظامی کشور همسایه دارد. همچنین تفکیک اثرات مستقیم وغیرمستقیم دراین مطالعه نشان می دهد که تاثیرات غیرمستقیم تروریسم بیشتر از اثرات مستقیم ان است.از طرفی یافته های تحقیق بیان گر عدم تاثیر معنی دار جرائم برمخارج نظامی کشورهای مورد مطالعه براساس رگرسیون فضایی است واین واقعیت بیان می کند که سرایت فضایی ومکانی بین فعالیت های مجرمانه ومخارج نظامی وجود ندارد.

واژه‌های کلیدی: جرم، حملات تروریسم، مخارج نظامی، رگرسیون فضایی

1. mahnaz1420@gmail.com
2. nazar@hamoon.usb.ac.ir
3. g.k.haddad@sharif.edu
4. M.esfandiari@eco.usb.ac.ir

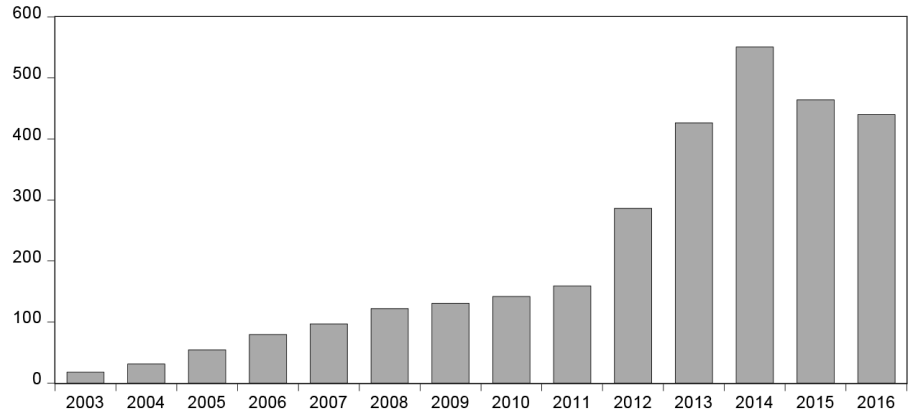
[Downloaded from priw.ir on 2026-11-13]

مقدمه

با نام گذاری هزاره سوم میلادی به عنوان هزاره ی توسعه از سوی سازمان ملل متحد، اقدامات گوناگونی در راستای رسیدن به اهداف مدنظر در سطح ملی و بین المللی انجام شده یا در حال انجام است. متعاقب این اقدامات ، سیاست گذاران این عرصه، برای نزدیک شدن به معیارها و شاخص های توسعه، به محورهای متنوعی اشاره کرده اند که از جمله ی انها مقوله ی جرم وتوسعه است که رابطه ی متقابل جرم وتوسعه به عنوان یک موضوع کلیدی در راهبرد توسعه ی کشور ها درنظر گرفته می شود. مطالعات درباره تروریسم از واقعه یازده سپتامبر به بعد بسیار گسترده تر شده وبه نوعی با بررسی علمی تعامل بین اقتصاد وامنیت ارتباط یافته است. قوی‌ترین اثر تروریسم ایجاد فضای نا اطمینانی و ترس در ارزیابی‌های عقلایی است که تأثیر بسیار مهم اقتصادی چه در فعالیت بازیگران و چه در برنامه‌ریزی اقتصادی دارد.

تعداد حملات تروریستی در کشورهای حوزه مورد بررسی در این تحقیق در نمودار (۱) به‌خوبی نشان می‌دهد که این حملات در طی سال‌های ابتدایی دهه ۲۰۰۰ تا سال ۲۰۱٤ به‌شدت در حال افزایش بوده است به نحوی که در سال ۲۰۱٤ این حملات به ۵۵۱ حمله مطابق با آمار جهانی سازمان UMD رسیده است و در سال ۲۰۱۵ و ۲۰۱٦ با کاهشی اندک مواجه شده است.

نمودار(۱) روند تعداد حملات تروریستی در کشورهای منتخب

منبع؛ پایگاه داده های سازمان ملل

در بررسی تعداد جرائم و جرم رخ داده در کشورهای مختلف با توجه به داده های سازمان

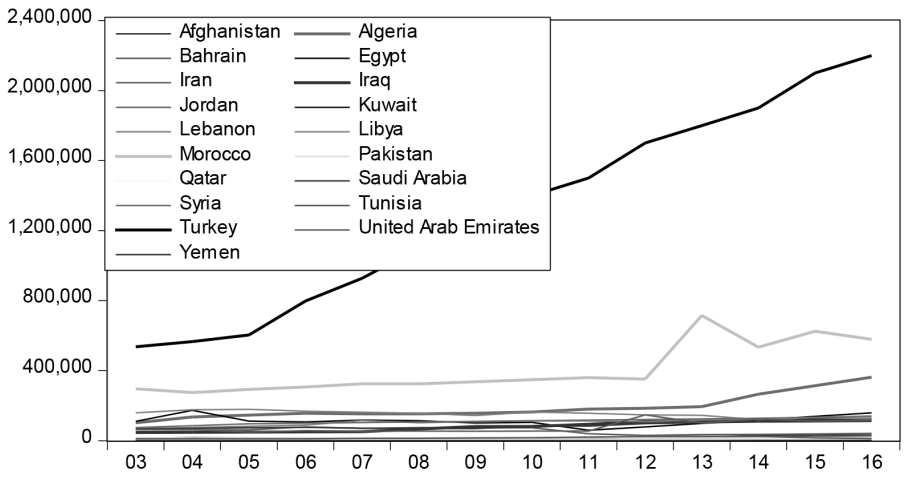
انجمن مطالعات جهان اسلام
Islamic World Studies Association
جمعية دراسات العالم الاسلامي
فصلنامه علمی -پژوهشی
پژوهشهای سیاسی جهان اسلام

[Downloaded from priw.ir on 2026-11-13]

ملل در بین سال‌های ۲۰۰۳ تا ۲۰۱۶ افراد دستگیر شده در این سال‌ها در نمودار (۲)مشخص شده است، همانطور که قابل استنباط است کشور ترکیه در این بین بیشترین مقدار افراد دستگیر شده را به عنوان شاخص جرم و جنایت را دارا می‌باشد. البته این مقدار با توجه به جمعیت کشور و همچنین شرایط خاص آن تا اندازه‌ای قابل توجیه است. بعد از این کشور کشورهایی همچون مراکش و الجزائر قرار دارند که بیشترین تعداد دستگیر شده را در طی این سال‌ها به صورت رسمی داشته اند.

نکته قابل توجه در این بررسی روند افزایشی نرخ جرم و جنایت در کشورهای مورد بررسی بوده است.

نمودار (۲) روند تغییرات تعداد جرائم به تفکیک کشور(۲۰۰۳ تا ۲۰۱۶)

منبع؛ پایگاه داده سازمان ملل

باتوجه به این حجم از اتفاقات تروریستی و همین‌طور مقادیر جرم و جنایت در کشورهای مورد بررسی، تأثیر جرم و جنایت و وقوع حملات تروریستی بر مخارج نظامی دولت‌ها از اهمیت خاصی در ادبیات اقتصاد جرم برخوردار است که در این مقاله با رویکرد رگرسیون فضایی پانلی بدان پرداخته‌شده است. داده های مورد استفاده دراین مقاله از بانک جهانی،سازمان ملل و پایگاه جهانی داده–های تروریسم برای کشورهای (افغانستان، الجزائر، بحرین، مصر، ایران، عراق، لبنان، لیبی، اردن، کویت، قطر، عربستان، پاکستان، امارات، تونس، ترکیه، مراکش، سوریه و یمن) استخراج شده است. با توجه به اینکه داده‌های تحقیق پس از

[Downloaded from priw.ir on 2026-11-13]

وقوع جمع آوری شده و هیچ‌گونه آزمایشی به طور تصادفی در جهت تغییر مقادیر متغیرها اعمال نشده است، یک تحقیق غیر آزمایشی و از نظر نوع نیز یک تحقیق کاربردی است. لذا در ادامه پس از مروری بر مبانی نظری و تجربی مبحث یادشده، به روش‌شناسی و یافته‌های تجربی حاصل از پژوهش اشاره گردیده و در انتها نتایج ارایه خواهد شد.

۲-ادبیات موضوع

۱-۲- مبانی نظری

ترور را معمولا در فارسی به معنای قتل سیاسی به کار می برند. واژه "Terror" از زبان فرانسوی قدیم و لاتین گرفته شده و به معنای ترساندن و به وحشت انداختن است.به طور خلاصه، ترور را می توان وحشت آفرینی)همراه با پیام(و اعمال یا تهدید به اعمال خشونت و زور علیه افراد بی گناه غیر درگیر در امور جنگی، به صورتی برنامه ریزی شده، مخفیانه و غافلگیرانه، خارج از چارچوب قانون(مجرمانه) به منظور دستیابی به هدفی سیاسی تعریف کرد(ساندلر و آرک[1]، ۲۰۰۷).

فرض اولیه بر این است که تروریست ها بازیگرانی منطقی هستند که در انتخاب تصمیم نهایی خود، طبق ملاحظات هزینه و منفعت عمل می کنند. این فرض اجازه داد که تا حدودی چارچوب هایی برای درک علل تروریسم ارائه شود.اهداف اصلی تاکتیکی و کوتاه مدت تروریسم عبارت است از: ۱. تبلیغات و جلب توجه رسانه ها؛ ۲. بی ثبات کردن حکومت موجود؛ ۳. آسیب رساندن به اقتصاد ملی (شلینگ، ۱۹۹۱).از جمله اهداف بلندمدت تروریسم، توزیع مجدد قدرت و نفوذ و ثروت برشمرده شده است (فری و لوچینگر، ۲۰۰٤).

جرم یک پدیده اجتماعی است و در بسیاری از علوم مانند حقوق، جامعه شناسی، روانشناسی، اقتصاد و زیست شناسی مطالعه شده است. هر دسته از علما و پیروان مکاتب مختلف، جرم را به نحوی تعریف کرده اند. لذا تعریف واحدی از آن وجود ندارد. ماده دو قانون مجازات اسلامی جرم را این چنین تعریف می کند « هر رفتاری اعم از فعل یا ترک فعل که در قانون برای آن مجازات تعیین شده است،جرم محسوب می شود» همچنین مطابق با هر مکتب و دیدگاه، ارتباطات یک طرفه یا متقابل جرم با سایر عوامل موثر یا تاثیرپذیر بررسی

1. Sandler and Arce

فصلنامه علمی -پژوهشی پژوهشهای سیاسی جهان اسلام

[Downloaded from priw.ir on 2026-11-13]

می شود(صادقی و همکاران، ۱۳۸٤).

اکثر مطالعات صورت گرفته، جرم را به عنوان متغیری وابسته به عواملی چون نابرابری درآمدی، نرخ بیکاری، فقر مطلق، صنعتی شدن و مهاجرت، تجربه ی گذشته فرد، سطح آموزش، توان پلیسی و قضایی و سایر عوامل (عوامل ژنتیکی ، فرهنگی، آب و هوایی، مذهبی، جمعیتی، جنسیت، اختلافات خانوادگی و موارد مشابه) می دانند.

واضح است که اغلب اقدامات تروریستی ذاتا جرم هستند (دندوراند و چین[1]، ۲۰۰٤)؛ به طوری که برخی شباهت ها در تعریف جرائم سازمان یافته و تروریسم وجود دارد. تفاوت اصلی بین تروریسم و جنایت این است که تروریسم معمولا با انگیزه های سیاسی، به دنبال ایجاد فضای رعب و وحشت در میان عموم، معمولاً با هدف مقامات دولتی به اجبار انجام کارهای خاصی انجام می شود. عاقلانه به نظر می رسد که فرض کنیم جرائم سازمان یافته و سازمان های تروریستی ساختار سازمانی و تاکتیک های مشابه و نیز بازیگرانی با ویژگی های یکسان دارند. همچنین ساختارهای مالی مشابهی را به کار می برند.

پدیدهٔ «ناامنی پویا» پیامدهای مهمی در مفهوم «امنیت» و تامین امنیت دارد. والد[2] (۲۰۰۵) معتقد است مفهوم امنیت به تعریف مجدد نیاز دارد. افزایش آگاهی از موضوع و اهداف بالقوه آن به منظور افزایش انعطاف پذیری نظام مند و توانایی در به حداقل رساندن تاثیرات منفی هر حادثه، می تواند به مفهوم امنیت نزدیک باشد.بخش خصوصی با دغدغهٔ تخصیص منابع برای ارتقای میزان امنیت و اقدامات حفاظتی مواجه است. این در حالی است که دولت با مشکلات مربوط به تخصیص منابع محدود میان سیاست های دفاعی و اقدامات پیشگیرانه رو به روست. با توجه به پیامدهای اقدامات تروریستی بر اقتصاد و امنیت کشور، انتخاب بین این دو مقوله از چالش های جدی دولت ها محسوب می شود.

سیاست های دفاعی تا حد زیادی کالای خصوصی اند و منافع تأمین امنیت برای سرمایه گذاری تفهیم و درونی شده است. ولی سیاست های فعال ویژگی کالای عمومی را دارند (سندلر و سیگیورا[3]، ۲۰۰٦) . تحلیل موضوع با استفاده از نظریهٔ بازی ها نشان می دهد همین خاصیت ممکن است موجب تحریک مقولهٔ سواری مجانی شده و در نهایت به عرضهٔ بیش

1. Dandurand and Chin
2. vold
3. Sandler and siguvra

انجمن مطالعات جهان اسلام
Islamic World Studies Association
جمعیة دراسات العالم الاسلامی
فصلنامه علمی -پژوهشی
پژوهشهای سیاسی جهان اسلام

[Downloaded from priw.ir on 2026-11-13]

از حد سیاست دفاعی و عرضهٔ کم اقدامات فعال منجر شود. ماهیت عمومی خصوصی تأمین امنیت اقتضا می کند همکاری بین المللی بین کشورها افزایش یابد تا مانع از شکست هماهنگی در مبارزه با تروریسم شود.

اقدامات فعال ماهیتا تبعات عام دارند و اختصاص آن ها به موضوعی خاص دشوار است؛ به همین دلیل با کمبود عرضهٔ منابع موجه می شوند اما منافع حاصل از سیاست های دفاعی موثر را می توان به فرد یا حزب و جناح خاصی نسبت داد؛ از این رو جذابیت بیشتری برای دولتمردان دارد و با مازاد عرضه مواجه است. شاید به همین دلیل است که دولت ها تمایل دارند هزینهٔ اقدامات فعال را به خانوارها و بخش خصوصی منتقل کنند و خود بیشتر به هزینه های دفاعی بپردازند. ماهیت عمومی بودن امنیت، ورود دولت در حوزه سیاست‌گذاری مخارج نظامی در حفظ امنیت در پی جرم و جنایت و حملات تروریستی را اجتناب‌ناپذیر می‌کند.

با توجه به آنچه شرح رفت روابط متغیرهای این تحقیق به‌صورت زیر قابل‌تصور است:

$$G=f(Crime,Terror) \quad (۱)$$

که در آن G مخارج نظامی، Crime جرم و جنایت صورت گرفته و Terror نشان‌دهنده تعداد حملات تروریستی است و مخارج نظامی با تغییر هر یک از این دو بخش، تغییر خواهد کرد.

۲-۲- پیشینه تجربی

هر چند فلیشر اولین فردی بود که نگاه اقتصادی بر وقوع رفتار مجرمانه داشت، اما در واقع بکر[1]، پایه گذار اقتصاد جرم بوده است، که به اعتقاد وی برخی افراد در پی حداکثر سازی سود خود، با تحلیل منفعت – هزینه ی این فعالیت که منفعت مادی جرم نسبت به کارهای قانونی)با در نظر گرفتن احتمال دستگیری و مجازات آن(، بیش از فعالیت های قانونی است، مرتکب جرم و جنایت می شوند(بکر، ۱۹٦۸).

کولیاس و همکاران[2] (۲۰۰۹)، در مطالعه ای به بررسی اثرات تروریسم بر مخارج عمومی یونان طی دوره زمانی ۲۰۰٤-۱۹۷٤ پرداختند. آن ها با استفاده از داده های بودجه سالانه و به کمک مدل رگرسیونی غیرخطی به این مسئله پرداختند که آیا مخارج جاری و

1. Becker
2. Kollias and et al.

[Downloaded from priw.ir on 2026-11-13]

سرمایه گذاری توسط سازمان امور داخلی اثرات موثری بر مبارزه با تروریسم داشته است. نتایج نشان می دهند که سرمایه گذاری های این چنینی اثر منفی ضعیفی بر عملکرد تروریسم داخلی داشته است. دلالت های مهم این پژوهش مبنی بر این است که سرمایه گذاری علیه مبارزه با تروریسم در مخارج زیربنایی و تجهیزات می تواند در جلوگیری از جرم و جنایت مفید باشد.

دراکوس و کنستانتینو[1] (۲۰۱۳) در چارچوب مدل پانل خودرگرسیونی برداری(P-VAR) تأثیر پویای جرم و جنایت و تروریسم بر مخارج امنیت و نظم عمومی در میان کشورهای اروپایی در طول سال های ۱۹۹٤-۲۰۰٦، را بررسی کردند. یافته های آن ها نشان می دهد که یک «شوک» در تروریسم و یا در جرم و جنایت به صورت معنی داری مخارج نظم و امنیت عمومی را افزایش می دهد و همچنین، هزینه های عمومی در کاهش جرم و جنایت یا تروریسم بی تأثیر بوده است.

بهارم و حبیب الله[2] (۲۰۰۸) با استفاده از تحلیل داده های تابلویی به بررسی رابطه علیت بین نرخ جرائم و درآمد و بیکاری در ۱۱ کشور اروپایی بین سال های ۲۰۰۱-۱۹۹۳، جرائم رخ داده به صورت کلی و جزئی)قتل و سرقت) می پردازند. بر اساس نتایج به دست آمده، دو عامل بیکاری و سطح درآمد تاثیر معناداری بر نرخ های جرائم کلی و جزیی در این کشورها دارد.

سید جواد صالحی و فاتح مرادی(۱۳۹٤)، نیاز پیامدهای ظهور داعش بر ژئوپولتیک خاورمیانه را با روشی تحلیلی ـ توصیفی بررسی کردند. بهار عربی و پیامدهای آن به‌ویژه در سوریه و جنگ داخلی این کشور، چیدمان و صف‌بندی‌های سیاسی منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای را دستخوش تغییرات بنیادین کرده است. بنیادگرایان اسلام‌گرا و گروه‌های تروریستی چون داعش در کنار گروه‌های قومی (کُردها) سیر تحولات سیاسی و ژئوپلیتیکی در عراق و سوریه را به‌شدت دستخوش تغییر کرده‌اند. تحلیل صف‌بندی‌های جدید کنشگران در قالب سه هلال سُنی، شیعی و کُردی و پیامدهای ژئوپلیتیکی این تحولات، خاورمیانه را با بحرانی‌ترین مقطع تاریخی خود پس از جنگ جهانی اول روبه‌رو کرده است.

مهدی ذوالفقاری و ابوذر عمرانی(۱۳۹٦)، با روش تبیینی- تحلیلی، تأثیر ظهور پدیده

1. Drakos & Konstantinou
2. Baharom and Habibullah

[Downloaded from priw.ir on 2026-11-13]

داعش بر امنیت ملی ایران را مورد بررسی قرار دهد. هر بحران و مسئله‌ای در خاورمیانه، هم خود کشورهای منطقه را متأثر می‌سازد و هم سیستم بین‌المللی را وادار به واکنش می‌کند. در سال های اخیر بنیادگرایی اسلامی داعش و اقدامات آنها، منطقه خاورمیانه و کل نظام بین‌الملل را متأثر کرده است. به خصوص جمهوری اسلامی ایران به خاطر هویت شیعی و غیر عربی خود در معرض مستقیم تهدیدات داعش قرار دارد.. از جمله این تهدیدات می‌توان به رادیکال شدن فضای منطقه از طریق شکاف بین شیعه– سنی، تهدید مرزها و به خطر افتادن تمامیت ارضی، برهم خوردن موازنهٔ قوا در منطقه به نفع عربستان، ترکیه و اسرائیل و حضور قدرت‌های فرامنطقه‌ای مثل آمریکا در منطقه خاورمیانه اشاره کرد.

رضا اختیاری امیری(۱۳۹۶)، تاثیر شکنندگی دولت سوریه در تغییر تعاملات امنیتی خاورمیانه را با روش توصیفی – تحلیلی با استفاده از رهیافت نظری «مجموعه امنیتی منطقه‌ای» بررسی کرد. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که شکنندگی سوریه معادله امنیتی منطقه را به‌طور قابل‌ملاحظه‌ای تغییر داده است. در همین راستا، تحولات سوریه موجب شد تا ترکیه ضمن مداخله نظامی در خاک آن کشور، همکاری‌های نظامی–امنیتی خود را با کشورهای حوزه خلیج‌فارس به‌ویژه عربستان و قطر افزایش دهد. همچنین، بحران داخلی سوریه موجب گردید تا یک جنگ نیابتی شدیدی بین عربستان و ایران در این کشور شکل بگیرد. علاوه بر این، همسویی منافع استراتژیک ترکیه، عربستان و اسراییل در سوریه، سبب شکل‌گیری ائتلافی ترکی–عربی–عبری در منطقه گردید.

فرهمند و همکاران(۱۳۹۶)، در پژوهشی با استفاده از تکنیک اقتصادسنجی فضایی و داده های پانل طی سال های۱۳۸۵–۱۳۹۰، به ارزیابی عوامل اقتصادی و اجتماعی موثر بر وقوع جرم با تاکید بر مهاجرت در استان های ایران پرداخته اند. در مدل اول متغیرهای بیکاری، نرخ شهرنشینی و درآمد سرانه، اثر مثبت و معنی دار بر سرقت داشتند و متغیرهای صنعتی شدن و ضریب جینی رابطه عکسی با نرخ سرقت داشتند. در مدل دوم نرخ رشد اقتصادی رابطه ی مستقیم و درآمد سرانه تاثیر معکوس و معنی داری بر نرخ قتل عمد داشتند.

سعیدی کیا و همکاران(۱۳۹۷) در چارچوب مدل پانل خودرگرسیونی برداری(P-VAR) رابطه پویای جرم و جنایت و تروریسم و مخارج عمومی کشورهای منا در طول سال های ۲۰۰۳–۲۰۱۶، را بررسی کردند. یافته های آن ها نشان می دهد که یک «شوک» در تروریسم

[Downloaded from priw.ir on 2026-11-13]

و یا در جرم و جنایت به صورت معنی داری مخارج عمومی را افزایش می دهد و همچنین، مخارج عمومی در کاهش تروریسم بی تأثیر بوده است.

۳-روش تحقیق پژوهش

اقتصادسنجی فضایی شاخه‌ای از اقتصادسنجی است که اثرات فضایی[1] را به کارکرد مدل‌های مقطعی یا ترکیبی[2] رگرسیون اضافه می‌کند. منظور از اثرات فضایی دو دسته از عوامل هستند که به مکان استقرار متغیرها مربوط می‌شوند و می‌توان آن‌ها را تحت عناوین وابستگی فضایی[3] یا خودهمبستگی فضایی[4] و ناهمسانی فضایی[5] یا ساختار فضایی[6] توضیح داد.

با توجه به اینکه اقتصادسنجی فضایی به عامل فضا می‌پردازد اولین کاربردهای آن در علم اقتصاد در علوم منطقه‌ای، اقتصاد شهری و املاک و مستغلات و جغرافیای اقتصادی بروز پیدا کرد. اما به‌تدریج، در شاخه‌های دیگر علم اقتصاد نظیر مطالعات تقاضا، اقتصاد بین‌الملل، اقتصاد نیروی کار، اقتصاد بخش عمومی و مالیه عمومی محلی و اقتصاد جرم نیز از روش اقتصادسنجی فضایی استفاده شده است.

در کل سه مسیر اصلی برای ملاحظه اثرات فضایی در معادلات رگرسیون متعارف وجود دارد؛ یکی از طریق متغیر وابسته و دیگری از مسیر جملات خطا و سومی از طریق متغیر مستقل و یا ترکیبی از این سه نوع است.

سه مدل اصلی در رگرسیون پانل فضایی شامل؛ مدل وقفه فضایی(SAR)، مدل خطای فضایی(SEM) و مدل دوربین فضایی (SDM) است. برای این منظور فرم گسترده شده مدل پانل فضایی را به صورت زیر باید در نظر گرفت. در این بررسی آزمون‌های زیر باید انجام شود.

$$Y_it=\rho W_1\ Y_it+\theta W_2\ X_it+\beta X_it+\varepsilon_it \quad (۲)$$

$$\varepsilon_it=\lambda W_3\ \varepsilon_it+\varepsilon$$

که در آن آزمون $\theta=0$ با استفاده از آزمون والد مورد بررسی قرار می‌گیرد. این مهم دلالت

1. spatial effects
2. panel
3. spatial dependence
4. spatial autocorrelation
5. spatial heterogeneity
6. spatial structure

[Downloaded from priw.ir on 2026-11-13]

بر آن دارد که می‌توان مدل عمومی‌تر SDM را به مدل SAR ساده تبدیل کرد. و آزمون θ=-βλ برای بررسی آن است که مدل SDM را می‌توان به مدل SEM تقلیل داد. همچنین در صورت رد هم‌زمان هر دو فرضیه مدل SDM برازش بهتری از داده‌ها خواهد داشت.

با استفاده از نحوه مدل‌سازی در داده‌های ترکیبی می‌توان از دو جهت به این طبقه‌بندی نگاه کرد. از یک طرف، در مدل‌های ترکیبی از دو ساختار متفاوت اثرات ثابت[1] و اثرات تصادفی[2] استفاده می‌شود. از طرف دیگر، برای بهبود عملکرد مدل‌های ترکیبی برای رفع مشکل ناهمسانی فضایی[3] می‌توانیم اجازه دهیم ضریب زاویه‌های مدل به صورت ضرایب ثابت[4] یا ضرایب متغیر[5] تغییر کنند.

۴-داده ها و یافته‌های پژوهش

در تبیین مدل تجربی بر اساس رویکرد رگرسیون فضایی می‌توان این مدل را به صورت زیر تبیین نمود:

$$G_it=\rho W_1\ G_it+\theta W_2\ X_it+\varepsilon_it \quad (۳)$$

$$\varepsilon_it=\lambda W_3\ \varepsilon_it+\varepsilon$$

$$(\varepsilon\sim N(0,\sigma\hat{}2\ I_n$$

که در آن G مخارج نظامی دولت، متغیر X شامل متغیرهای؛ فعالیت تروریسم و فعالیت جرم و جنایت است. در این بررسی ضرایب وابستگی فضایی به صورت ، SDM ، SAR SEM و همچنین SAC مورد بررسی قرارگرفته است و مدل بهینه با بهره‌گیری از مقادیر معیارهای اطلاعاتی و آزمون‌های تشخیصی همچون آزمون والد تبیین شده است.

در این تحقیق از روش پس از وقوع و از داده‌های موجود (ثانویه) استفاده می‌شود. در مطالعات انجام شده در زمینه اقتصادی، روش کار بیشتر متکی بر روش‌های سری زمانی یا آمار مقطعی بوده است، که خود نیز مشکلات آماری مانند ناهمسانی واریانس و وجود خود همبستگی را به همراه داشته است. به همین دلیل در سال‌های اخیر توجه بیشتر به

1. Fixed effects
2. Random ffects
3. Spatial heterogeneity
4. Fixed coefficients
5. Random coefficients

[Downloaded from priw.ir on 2026-11-13]

سمت داده‌های ترکیبی (سری زمانی-مقطعی) معطوف شده است. از جمله مزایای استفاده از داده‌های ترکیبی این است که وجود ناهمسانی واریانس را محدود می‌کند، همچنین با ترکیب مشاهدات سری‌زمانی و مقطعی، داده‌های ترکیبی با اطلاعات بیشتر، تغییرپذیری بیشتر، هم خطی کمتر میان متغیرها، درجات آزادی بیشتر و کارایی بیشتر ارائه می‌نمایند. همچنین می‌توان به منظور مطالعه پویایی بین متغیرها از این روش استفاده کرد. همین‌طور داده‌های ترکیبی تأثیراتی را که نمی‌توان به سادگی در داده‌های مقطعی و سری‌زمانی مشاهده کرد، بهتر معین می‌کنند و ما را قادر می‌سازند تا مدل‌های رفتاری پیچیده‌تر را مطالعه کنیم. با توجه به اینکه داده‌های تحقیق پس از وقوع جمع آوری شده و هیچ‌گونه آزمایشی به طور تصادفی در جهت تغییر مقادیر متغیرها اعمال نشده است، یک تحقیق غیر آزمایشی و از نظر نوع نیز یک تحقیق کاربردی است.

داده‌های مورد استفاده در این تحقیق به صورت است. این تحقیق برای کشورهای افغانستان، الجزایر، بحرین، مصر، ایران، عراق، اردن، کویت، لبنان، لیبی، مراکش، پاکستان، قطر، عربستان، سوریه، تونس، ترکیه، امارات و یمن انجام‌شده است.

جدول(۱)؛ متغیرهای مورد بررسی و منبع آن‌ها

متغیر	تعریف	منبع
مخارج نظامی	مخارج نظامی دولت به صورت درصدی از gdp (درصد)	SIPRI
جرم و جنایت	تعداد کل دستگیرشدگان جرائم مختلف (نفر)	سازمان ملل
تروریسم	اقدامات تروریستی در هر کشور (تعداد)	Global Terrorism Database

برای بررسی پایایی متغیرها در داده‌های تابلویی از آزمون‌های خاص این نوع از داده‌ها می‌توان استفاده کرد. نتایج آزمون مانایی به روش لین، لوین و چو(LLC) متغیرها در جدول (۲) نشان دهنده این واقعیت است که فرض صفر مبنی بر وجود ریشه واحد رد شده و داده‌های مورد بررسی مانا هستند.

جدول (۲): نتایج آزمون ایستایی متغیرها به روش لین و لوین

متغیر	روش ارزیابی	آماره‌ی آزمون	احتمال	مرتبه مانایی
لگاریتم مخارج نظامی	سطح	-۳,۸۰	۰,۰۰	I (۰)
لگاریتم تعداد اقدامات تروریستی	سطح	-۳,۹۰	۰,۰۰	I (۰)
لگاریتم جرائم	سطح	-۱۱,۳۰	۰,۰۰	I (۰)

منبع؛ نتایج پژوهش

انجمن مطالعات جهان اسلام
Islamic World Studies Association
جمعیة دراسات العالم الاسلامی
فصلنامه علمی -پژوهشی
پژوهشهای سیاسی جهان اسلام

[Downloaded from priw.ir on 2026-11-13]

قبل از برآورد مدل رگرسیون فضایی باید از وجود رابطه همبستگی فضایی بین متغیرهای مورد بررسی اطمینان حاصل شود برای این کار در این پژوهش از آزمون‌های آزمون اصلی برای تشخیص همبستگی فضایی شامل آماره I موران[1] و آزمون ضریب لاگرانژ[2] استفاده شده است.

نتایج بررسی این آزمون برای دو مدل با متغیر وابسته مخارج نظامی در جدول (۳) خلاصه‌شده است. همان‌طور که در این جدول مشخص است، مقادیر آماره آزمون‌های مورد بررسی نشان می‌دهد که فرض صفر مبنی بر عدم وجود همبستگی فضایی بین اجزای اخلال در مدل مخارج عمومی و همچنین مخارج نظامی در سطح اطمینانی ۹۹ درصد رد شده و همبستگی فضایی در متغیرهای مورد بررسی تائید می‌گردد.

همچنین آزمون LM نیز برای فرض صفر برای عدم وجود وقفه و وجود خطای فضایی را رد کرده و نشان دهنده این واقعیت است که استفاده از رگرسیون فضایی امکان‌پذیر است. همچنین نتایج حاصل از دو آزمون LM و LM Robust در همین جدول، بیانگر برازش بهتر پانل فضایی نسبت به پنل معمولی در کشورهای مورد بررسی می‌باشد.

جدول (۳): آزمون تشخیصی برای تائید استفاده از مدل فضایی

نوع آزمون	مقدار آماره	احتمال آزمون
آزمون I موران	۳,۱۷	۰,۰۰۱
آزمون LM وجود وقفه فضایی	٦۱,۳۹	۰,۰۰۰
آزمون LM وجود خطای فضایی	۵۷,۰۳	۰,۰۰۰
آزمون LM-Robust وجود وقفه فضایی	۹,۳۰	۰,۰۰۲
آزمون LM-Robust وجود خطای فضایی	٤,۹۳	۰,۰۲٦

منبع: نتایج تحقیق

همچنین آزمون اثرات ثابت مکان و زمان با استفاده از آزمون هاسمن فضایی در جدول (٤) نشان داده‌شده است و نتایج نشان دهنده تائید اثرات ثابت در مقابل اثرات تصادفی است. نتایج نشان می‌دهد که فرضیه صفر مبنی بر معنادار نبودن اثرات ثابت مکان را نمی‌توان پذیرفت.

1. Moran's I-statistic
2. Lagrange multiplier test

[Downloaded from priw.ir on 2026-11-13]

جدول (۴): آزمون وجود اثرات ثابت مکان و زمان مدل فضایی

آزمون هاسمن	مقدار آماره	احتمال آزمون
مدل مخارج نظامی	۵۹,٦٤	۰,۰۰۰

منبع: نتایج تحقیق

نتایج بررسی آزمون والد برای آماره‌های یادشده در این بخش در جدول (۵) خلاصه‌شده است.

جدول (۵): آزمون تشخیصی برای تائید استفاده از مدل فضایی

مدل	نوع آزمون	مقدار آماره	احتمال آزمون
تعادل مخارج نظامی	$\theta=0$	٤,۵۲	۰,۱۰٤
	$\theta=-\beta\lambda$	٤,۵٤	۰,۱۰۳

منبع: نتایج تحقیق

همان‌طور که مشخص است مدل ساده شده بر اساس رویکرد SEM و SAR مناسب‌تر است. در ادبیات اقتصاد سنجی فضایی به چنین مدل رگرسیون خودهمبستگی فضایی عمومی[1] (SAC) گفته می‌شود که در این مقاله این مدل برآورد شده است.

جدول (۶): برآورد مدل SAC فضایی برای مدل مخارج نظامی

متغیر	مقدار ضریب	مقدار آماره	احتمال آزمون
تروریسم	۰,۱۱۱۱	۳,۲۸۰۰	۰,۰۰۱۰
جرم	-۰.۰۵۷۳	-۰.۳۷۰۰	۰,۷۱۰۰
خودرگرسیون فضایی	۰,٦٤۷۹	۱۰,۹۰۰۰	۰,۰۰۰۰
خطای فضایی	-۰.۷۲۵۹	-۷.۰۲۰۰	۰,۰۰۰۰
تفکیک اثرات			
اثرات مستقیم تروریسم	۰,۱۳٦۸	۳,٤۱۰۰	۰,۰۰۱۰
اثرات مستقیم جرم	-۰.۰۸۰۷	-۰.٤۳۰۰	۰,٦٦٤۰
اثرات غیر مستقیم تروریسم	۰,۱۸۹۱	۳,۱۳۰۰	۰,۰۰۲۰
اثرات غیر مستقیم جرم	-۰.۱۱۸٤	-۰.٤۳۰۰	۰,٦٦٤۰
اثرات کل تروریسم	۰,۳۲۵۹	۳,٤٤۰۰	۰,۰۰۱۰
اثرات کل جرم	-۰.۱۹۹۱	-۰.٤٤۰۰	۰,٦٦۲۰

منبع: نتایج تحقیق

1. Spatial AutoCorrelation

[Downloaded from priw.ir on 2026-11-13]

نتایج برآورد مدل SAC در جدول(٦) مشاهده می‌شود که تروریسم اثر مثبت و معنی‌داری بر مخارج نظامی کشورهای مورد بررسی دارد. این مهم نشان می‌دهد که وجود حملات تروریستی موجب می‌گردد کشورها با افزایش در مخارج نظامی سعی در حفظ امنیت و آرامش کشور داشته باشند. از طرف دیگر معنی‌داری متغیر خودرگرسیون فضایی نشان دهنده وجود اثرات سرریز فضایی است. این موضوع نشان دهنده این واقعیت است که افزایش تروریسم در یک کشور، موجب می‌گردد کشورهای همسایه افزایش معنی‌داری در مخارج نظامی خود داشته باشند.

همچنین در این بررسی وجود اثرات مستقیم و غیرمستقیم نشان دهنده این است که اثرات وجود تروریسم به صورت مستقیم و غیرمستقیم تأثیر معنی‌داری بر مخارج نظامی داشته و این مهم نشان دهنده این است که اثرات کل قوی‌تری را شامل می‌شود.

نکته دیگر در این بررسی عدم تأثیر معنی‌دار جرائم بر مخارج نظامی کشورهای مورد بررسی بر اساس رگرسیون فضایی است. نتایج این موضوع نشان دهنده این واقعیت است که وجود جرم و جنایت اثرات فضایی معنی‌داری بر مخارج نظامی ندارد و این مهم نشان دهنده این موضوع است که سرایت فضایی بین جرم و مخارج نظامی وجود ندارد.

[Downloaded from priw.ir on 2026-11-13]

نتیجه‌گیری

تروریسم فراملی شکلی از تروریسم است که از طریق انواع اتصالات ممکن، بیش از یک کشور را تحت تاثر قرار می دهد. از نمونه های آن می توان به آن دسته از گروه های تروریستی اشاره کرد که اعضای آن از کشورهای مختلف بوده یا دامنهٔ عمل آن ها در کشورهای متفاوت است. محدود مطالعات تجربی انجام شده تلاش می کنند بین منشأ مرکز تروریسم فراملی و متغیرهای شناخته شده رابطه برقرار کنند.لذا با توجه به افزایش جرم و جنایت و حملات تروریستی در سال‌های اخیر در کشورهای حوزه منا، در این مقاله به بررسی تأثیر اثرات فضایی این دو مقوله بر مخارج نظامی کشورهای منتخب در طی سال‌های ۲۰۰۳ تا ۲۰۱۶ بر اساس رگرسیون فضایی پانلی پرداخته‌شده است. نتایج بررسی نشان دهنده وجود اثرات سرریز فضایی بوده، به نحوی که وقوع تروریسم در یک کشورتاثیر مثبت ومعنی داری هم برمیزان تروریسم وهم بر مخارج نظامی کشور همسایه دارد. . این مهم نشان می‌دهد که افزایش مخارج نظامی در کشور به صورت معنی‌داری به کشور همسایه و انفاقات رخ داده در آن وابسته و معنی‌دار است. این موضوع نشان دهنده وجود سرریز فضایی در مخارج نظامی وتروریسم در کشورهای حوزه منا است.

همچنین تفکیک اثرات مستقیم وغیرمستقیم دراین مطالعه نشان می دهد که تاثیرات غیرمستقیم تروریسم بیشتر از اثرات مستقیم ان است. لذا به هم ریختن نظم تقاضا، تغییرات پیش بینی ناپذیر و انقطاع در زنجیره تأمین، هزینه های ناشی از به کارگیری سیاست های امنیتی سخت گیرانه و متغیرهای اقتصاد کلان، همه از آثار مخرب اقدامات سازمان یافتهٔ ضد امنیتی است. نهادهای دولتی و بنگاه ها نیز وظیفه دارند که با شناسایی این عوامل و پویایی شناسی آثار و بردارها، برای مداخلهٔ سازنده اقدام کنند. بر این اساس مباحث پدافند غیرعامل فقط به حوزه های مهمی همچون عوامل انسانی و شهرسازی محدود نمی شود و متون استراتژی نیز سرشار از مفاهیمی است که پدافند غیرعامل در حوزهٔ کسب و کار و فعالیت‌های اقتصادی وسایرزمینه ها را آموزش می دهد .از طرفی یافته های تحقیق بیان‌گر عدم تاثیر معنی دار جرائم برمخارج نظامی کشورهای مورد مطالعه براساس رگرسیون فضایی است واین واقعیت بیان می کند که سرایت فضایی ومکانی بین فعالیت های مجرمانه ومخارج نظامی وجود ندارد.

[Downloaded from priw.ir on 2026-11-13]

برای تبیین چرایی استفاده از رگرسیون فضایی در این تحقیق می توان اضافه کرد که متغیر فعالیت تروریسم و جرم و جنایت در منطقه j تنها تحت تأثیر عوامل درونی آن منطقه نخواهدبود. زمانی که در کشور همسایه تعداد فعالیت‌های تروریسم افزایش یابد واین موضوع بر مخارج نظامی وهمچنین تعداد فعالیت‌های تروریسم در منطقه jاثرگذار باشد،بیانگر پدیده وابستگی فضایی است که اقتصادسنجی مرسوم امکان برآورد و شناسایی این عوامل را ندارد. لذا در این تحقیق به این تحلیل به صورت جداگانه پرداخته‌شده است. از سوی دیگر با استفاده از تحلیل مکان، چنانچه ویژگی‌های فضایی به‌کاربرده شده عاملی محرک برای وقوع تروریسم باشد، می‌تواند میزان بهینگی تلاش‌ها برای کاهش تروریسم را افزایش دهد و مداخله‌های صورت گرفته به‌وسیله مسئولان در جهت تغییر افراد یا فعالیت‌های آن‌ها را مؤثرتر سازد.بنابراین دسته‌بندی ارتباط میان مکان و تروریسم نیازمند روش‌های تحلیلی است که به‌طور مناسب قادر به مجزا کردن اثر مکان بر روی ان باشند. همان‌گونه که نتلر[1] (۱۹۸٤) رفتار افراد را با بررسی شرایط مکانی و اجتماعی تا حد زیادی قابل پیش‌بینی می–دانست. براین اساس وجود حملات تروریستی موجب می‌گردد کشورها با افزایش در مخارج نظامی سعی در حفظ امنیت و آرامش کشور داشته باشند.. ماهیت تروریسم از مکانیسمی خود تقویت کننده هم در بُعد زمان و هم در بُعد مکان برخوردار است. اول آنکه سابقه تروریسم، تروریسم جدید را در پی دارد؛ یعنی سرایت زمانی. دیگر آنکه اگر کشور یا منطقه ای از تروریسم رنج می برد، معمولا کشورهای دیگر و هم جوار نیز از تبعات آن متاثر می شوند؛ یعنی سرایت مکانی. به عنوان مثال گروه های تروریستی نوظهور از تجارب گروه های قدیمی تر در کشورهای هم جوار بهره می برند.

علاوه بر این، همکاری سازمان های تروریستی با یکدیگر، هزینه های کار را کاهش می دهد؛ برای مثال از طریق به اشتراک گذاشتن دانش یا اینکه احتمال و حجم دستاوردها را به دلیل هم نیروزایی ذاتی و توسل به اقدامات خشن تر، افزایش می دهد؛ از این رو پیشنهاد می شود که دولت ها در ملاحظات هزینه ومنفعت در مخارج نظامی، نزدیکی زمانی و مکانی را نیز که سهم چشمگیری در تولید خشونت ایفا می کند، را مد نظر قرار دهند.ریشه تروریسم به نوعی در بی عدالتی و نقض حقوق بشر می باشد. صرف نظر از آنکه تروریسم ذاتاً و بدون

1. Nettler

[Downloaded from priw.ir on 2026-11-13]

هیچ گونه تعارضی عملی مذموم و تقبیح شده در میان همگان است اما شاید اگر هنجارهای اساسی حقوق بشر تاحدی محقق شود، کمتر جهان شاهد وقوع حوادث تروریستی باشد. پایان دادن به جنگ‌های داخلی و مقابله با افراط‌گرایی خشونت‌بار اصلی‌ترین اولویت منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا محسوب می‌شود. گرچه بسیاری از تلاش‌ها در این زمینه به بخش امنیتی مربوط می‌شود، اما اقتصاد می‌تواند زوایای تاریک علل افراط‌گرایی خشونت‌بار را روشن کند. یکی از عواملی که موجب می‌شود مردم، کشورهای‌شان را ترک کنند و به گروه‌های افراطی بپیوندند این است که کشورهای‌شان فاقد پوشش جامع خدمات اجتماعی و اقتصادی به همه اقشار است.

[Downloaded from priw.ir on 2026-11-13]

منابع

- اختیاری امیری رضا. تاثیر شکنندگی دولت سوریه در تغییر تعاملات امنیتی خاورمیانه، فصلنامه پژوهشهای سیاسی جهان اسلام. -۱۳۹٦ ۷ (۳) :۱۸۸-۱۵۵
- بابایی ،محمدعلی وانصاری، اسماعیل،(۱۳۹۳)، تحلیل اقتصادی پیشگیری از جرم، مجله مطالعات حقوقی شیراز، ٦ (۱)،٦۰-۳۲
- بابایی، محمدعلی و انصاری، اسماعیل،(۱۳۹۱)، تحلیل هزینه های جرم، حقوق تحلیلی، ۸(۲)،۹۸-۷۹
- بازمحمدی، حسین و اکبر چشمی (۱۳۸۵). " اندازه دولت در اقتصاد ایران"، اداره بررسیها و سیاستهای اقتصادی، شماره ۲۹.
- باقری، آیت (۱۳۸۸). "بررسی رابطه فساد اداری و حجم دولت"، روزنامه اعتماد ملی، شماره ۹٦۲، ص۲۲.
- بتولی،سید حسن، (۱۳۹۳)، بررسی چگونگی برآورد جرم و تحلیل هزینه ها، مجله کاراگاه، ۷(۲٦)،-۹ ۲۰
- پوست فروش تهرانی، ایمان و فاطمه عزیزخانی (۱۳۸۷). "مروری بر رابطه فقر و فساد"، فصلنامه مجلس و پژوهش، شماره ۵۸.
- تانزی، ویتو(مؤلف)(۱۳۷۸)، "مسألهٔ فساد، فعالیت های دولتی و بازار آزاد"، آقایی، بهمن(مترجم)، اطلاعات سیاسی و اقتصادی، شماره ۱٤۹ و ۱۵۰.
- حبیبی، نادر, ۱۳۷۵, فساد اداری، عوامل موثر و روش های مبارزه، تهران،موسسه فرهنگی انتشارتی وثقی
- خضری، محمد (۱۳۸٤). "تحلیل نهادی فساد اداری"، فصلنامه مطالعات راهبردی، شماره ۳، شماره مسلسل ۲۹.
- دری نوگورانی،حسین ،(۱۳۹۱)، اقتصاد تروریسم: مفاهیم، محورهای اساسی و مطالعات تجربی، فصلنامه آفاق و امنیت،۵(۱٦)،۱۳٤-۱۰۵
- دلیری، حسین (۱۳۹۱). "رابطه بین دولت فربه و اقتصاد فاسد"، مجله الکترونیکی ویستا.
- دهمرده نظر(۱۳۹۱) ،محمد علیزاده، سمیرا زیدی زاده،)، بررسی اثر اندازه دولت بر فسادبا تأکید بر نقش دموکراسی در منطقه منا، اقتصاد و توسعه منطقه‌ای،۱۹(٤)،۷٤-٤۸ دو فصل نامه اقتصاد و توسعه منطقه ای شماره ٤، پاییز و زمستان ۱۳۹۱، شماره٤ ص ٤۸
- زاهدی شمس‌السادات, ۱۳۷۹, مدیریت فراملیتی و جهانی؛ نگرش تطبیقی، تهران، انتشارات سمت
- زحمتکش, لیلا وزحمت کش،زینب، (۱۳۹٤)، نقش اقتصاد در وقوع جرم و بزهکاری، اولین کنفرانس بین المللی علوم انسانی با رویکرد بومی – اسلامی و با تاکید بر پژوهش های نوین، ساری، بسیج اساتید دانشگاه پیام نور استان مازندران، شرکت علمی پژوهشی و مشاوره ای آینده ساز
- زمانیان، غلامرضا؛ جلالی،ام البنین، جنابی ،امیدو هاتفی، مجید، (۱۳۹۲)، ریشه یابی اقتصادی جرم،

[Downloaded from priw.ir on 2026-11-13]

اولین کنفرانس بین المللی حماسه سیاسی (با رویکردی بر تحولات خاورمیانه) و حماسه اقتصادی (با رویکردی بر مدیریت و حسابداری)، رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن
- ذوالفقاری مهدی، عمرانی ابوذر. تأثیر ظهور داعش بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران، فصلنامه پژوهشهای سیاسی جهان اسلام. ۱۳۹٦ ۷ (۲) :۱۹۵-۱٦۹
- سرحدی جزفتن, محمد و رحیمی،محمود،(۱۳۹۵)، بررسی عوامل اقتصادی موثر بر جرم(سرقت) در ایران، سومین کنفرانس اقتصاد و مدیریت کاربردی با رویکرد ملی، بابلسر، شرکت پژوهشی صنعتی طرود شمال.
- سعیدی کیا، مهناز، دهمرده قلعه نو، نظر و کشاورز حداد، غلامرضا, اسفندیاری، مرضیه (۱۳۹۷). رابطه مخارج عمومی با تروریسم و جرم و جنایت در کشورهای منطقه MENA؛ رویکرد خود رگرسیون برداری پانلی (P-VAR). فصلنامه علمی پژوهشی نظریه های کاربردی اقتصاد. ۵ (٤).
- سلمانی، بهزاد، پناهی، حسین و جمشیدی، عذرا،(۱۳۹۳)، بررسی اثر شوک های تروریسم بر جذب سرمایه گذاری مستقیم خارجی در کشورهای منطقه منا،مجله اقتصادوتوسعه منطقه ای،۲۱(۸)،-۱۸۰ ۲۰٤
- صادقی،حسین،شقاقی شهری،وحید و پورحسین ،اصغر، (۱۳۸٤)، تحلیل عوامل اقتصادی اثرگذار بر جرم در ایران،مجله تحقیقات اقتصادی، ٤۰(۱)،۹۰-٦۳
- صادقی، سید کمال و سکینه سجودی (۱۳۹۰). "وابستگی فساد و اندازه دولت در کشورهای اسلامی"، ماهنامه اطلاعات سیاسی - اقتصادی، شماره ۲۸۵
- صالحی سید جواد، مرادی نیاز فاتح. پیامدهای ظهور داعش بر ژئوپولتیک خاورمیانه، فصلنامه پژوهشهای سیاسی جهان اسلام. ۱۳۹٤؛ ۵ (۱) :۱۲۷-۱۰۳
- عبادی, فریدون ونصراللهی، پروین، (۱۳۹٤)، بررسی تأثیر فقر بر وقوع جرم در ایران، کنفرانس بین المللی اقتصاد مدیریت و علوم اجتماعی، اسپانیا
- عسکری، محسن(۱۳۸۹)."تأثیر درآمدهای نفتی بر ایجاد دولت رانتیر و دموکراسی"، فصلنامه تخصصی علوم سیاسی، شماره ۱۳ (۱۳۸۹)، ص۱۸۱تا ۱۹۷
- قضاوی، حسین(۱۳۸۱). " فساد اداری و راهکارهای مواجهه با آن"، مجله اقتصادی، شماره ۸، ص۱.
- کاوسی, وجیهه؛ حیدری، مریم و برزگر،زهره ،(۱۳۹۱)، تحلیل عوامل اقتصادی اثرگذار بر جرم در ایران، همایش ملی فرهنگ سازی اصلاح رفتارهای اقتصادی در ایران امروز، ابرکوه، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ابرکوه
- کیانی منش کامران (۱۳۸٦). تأملی برفساد اداری، برگرفته ازسایت وزارت ارتباات وفناوری اطلاعات.
- گجراتی، دامودار. (۱۳۸۹). «مبانی اقتصاد سنجی». (حمید ابریشمی، مترجم). جلد دوم، انتشارات دانشگاه تهران.
- لطفی ،عزت اله وفیض پور ،محمدعلی،(۱۳۹۳)،رشد صنعتی و جرم (شواهدی از استان‌های کشور طی

[Downloaded from priw.ir on 2026-11-13]

برنامه‌های سوم و چهارم توسعه)،فصلنامه مجلس و راهبرد،۸۰، ۶۰-۳۹
- مطهری, سیده ثریا و دهقانی،علی، (۱۳۹٤)، مروری بر تاثیرات جهانی شدن و تروریسم بر توسعه اقتصادی کشورهای منتخب عضو MENA، کنفرانس بین المللی مدیریت، فرهنگ و توسعه اقتصادی، مشهد، موسسه تحقیقاتی رایمند پژوه.
- منصور نژاد، محمد, ۱۳۸٤, بررسی تاثیر فساد اداری بر امنیت اجتماعی، تهران، مجله توسعه مدیریت، شماره ٦٦
- مهرآرا،محسن و محمدیان نیک پی،احسان، (۱۳۹٤)، بررسی اقتصادی جرم و اثرات سرریز بین استانی آن در ایران: یک رویکرد پنل فضایی، فصلنامه علمی-پژوهشی مدلسازی اقتصادی، ۹(۲۹)،٦۲-٤۳
- مهرگان،نادر و گرشاسبی فخر, سعید،(۱۳۹۰)، نابرابری درآمد و جرم در ایران، فصلنامه علمی پژوهشی پژوهش های اقتصادی (رشد و توسعه پایدار)، ۱۱(٤)، ۱۲۵-۱۰۹
- نجفی کلوری،مقصود(۱۳۹۱) . " عوامل مؤثر بر بروز فساد در سازما نهای ورزشی" .نشریه مدیریت ورزشی - پاییز ۱۳۹۱. شماره ۱٤. ص ۱۰۹ تا ۱۲۲
- یوسفی حاجی آباد، رضا و خدادادکاشی ،فرهاد،(۱۳۹۲)، بررسی ارتباط عملکرد صنایع با سطح تمرکز و نوآوری بخش صنعت ایران با استفاده از مدل های رگرسیونی PVAR،فصلنامه ی مدلسازی اقتصادی،۷(۲٤)،۱۳۵-۱۲۱

- Acconcia, A., Corsetti, G., & Simonelli, S. (2014). Mafia and public spending: Evidence on the fiscal multiplier from a quasi-experiment. The American Economic Review, 104(7), 2185-2209.
- Acemoglu, D., & Verdier, T. (2000). The choice between market failures and corruption. American Economic Review, 90
- Analysis", Public Choice, 97.
- Arin, K. P., Ciferri, D. & Spagnolo, N. (2008). The price of terror: The effects of terrorism on stock market returns and volatility, Economics Letters, 101(3), 164-167.
- Arin, K. P., Lorz, O., Reich, O. F., & Spagnolo, N. (2011). Exploring the dynamics between terrorism and anti-terror spending: Theory and UK-evidence. Journal of Economic Behavior & Organization, 77(2), 189-202.
- Bailey, John. (2006). Corruption and Democratic Governability in Latin America: Issues of Types, Arenas, Perceptions, and Linkages, Journal of economic Theory 12: 27-56.
- Becker, Gary S (1974); "A Theory of Social Interactions", Journal of Political

[Downloaded from priw.ir on 2026-11-13]

Economy 82, No. 6: 1063-1093

- Becker, G. S. (1968). Crime and punishment: An economic approach. In The Economic Dimensions of Crime (pp. 13-68), Palgrave Macmillan UK.
- Billger, S. M., & Goel, R. K (2009). "Do existing corruption levels matter in controlling". Journal of Development Economics, 42.
- Bonaglia, Federico, and Others (2001). How Globalization Improves Governance, Discussion Paper No. 2992, Paris, France, Centre for Economic Policy Research, Organisation for Economic Co-operation and Development.
- Canova, F., & Ciccarelli, M. (2013). Panel Vector Autoregressive Models: A Survey The views expressed in this article are those of the authors and do not necessarily reflect those of the ECB or the Eurosystem, In VAR Models in Macroeconomics–New Developments and Applications: Essays in Honor of Christopher A. Sims (pp. 205-246),Emerald Group Publishing Limited.
- Chen, A. H., & Siems, T. F. (2004). The effects of terrorism on global capital markets, European journal of political economy, 20(2), 349-366.
- Chiang, Sung (2004). Democracy and political corruption: A cross-national comparison, Crime, Law & Social Change 41: 179–194.
- Choi, I. (2001). "Unit Root Tests for Panel Data". Journal of International Money and Finance, NO.20, pp. 249-272.
- Cornwell, C., & Trumbull, W. N. (1994). Estimating the economic model of crime with panel data, The Review of economics and Statistics, 360-366.
- Detotto, C., & Otranto, E. (2010). Does crime affect economic growth?. Kyklos, 63(3), 330-345.
- Devarajan, S., & Mottaghi, L. (2016). Middle East and North Africa Economic Monitor, October 2016: Economic Perspectives on Violent Extremism, World Bank Publications.
- Devine, J. A., Sheley, J. F., & Smith, M. D. (1988). Macroeconomic and social-control policy influences on crime rate changes, 1948-1985, American Sociological Review, 407-420.
- Drakos, K., & Konstantinou, P. T. (2011). Terrorism shocks and public spending: Panel VAR evidence from Europe ,Economics of Security Working Paper,48
- Drakos, K., & Konstantinou, P. T. (2014). Terrorism, crime and public spending: Panel

[Downloaded from priw.ir on 2026-11-13]

VAR evidence from Europe, Defence and peace economics, 25(4), 349-361.

- Drakos, K., & Kutan, A. M. (2003). Regional effects of terrorism on tourism in three Mediterranean countries, Journal of Conflict Resolution, 47(5), 621-641.
- Dzhumashev, R. (2014). The Two Way Relationship between Government Spending and Corruption and its Effects on Economic Growth, Contemporary Economic Policy, 32(2), 403-419.
- Entorf, H., & Spengler, H. (2000). Socioeconomic and demographic factors of crime in Germany: Evidence from panel data of the German states, International review of law and economics, 20(1), 75-106.
- Fisman, R. and Gatti, R (2002). "Decentralization and Corruption: Evidence across countries", Journal of Public Economics 83.
- Gerlagh, Reyer and Pellegrini, Lorenzo (2007). " Causes of corruption: a survey of cross-country analyses and extended results", springer 9:245–263.
- Glaeser, E.L. and Saks, (2006). "Corruption in America", Journal of Public Economics, 90.
- -Glenn, Collin T (2007). " Corruption and Economic Development in the Peoples Republic of China". Journal of DevelopmentEconomics,pp. 54-68.
- Goel, R. K., & Nelson, M. A (1998). "Corruption and government size". Journal of Development Economics, 80.
- Gould, E. D., & Stecklov, G. (2009). Terror and the Costs of Crime, Journal of Public Economics, 93(11), 1175-1188.
- Gould, E. D., Weinberg, B. A., & Mustard, D. B. (2002). Crime rates and local labor market opportunities in the United States: 1979–1997. Review of Economics and statistics, 84(1), 45-61.
- Gries, T., & Meierrieks, D. (2013). Do banking crises cause terrorism?. Economics Letters, 119(3), 321-324.
- Hannon, L., & DeFronzo, J. (1998). Welfare and property crime, Justice Quarterly, 15(2), 273-288.
- Hisao, cheng (1985). "Analysis of Panel Data". Cambridge University Press.pp.40-60
- Hung-En Sung(2004)."Democracy and political corruption".

[Downloaded from priw.ir on 2026-11-13]

- Janston, M.R.(2000). "Corruption". Accounting & science chapter, 5(16), pp.41-60. (In Persian).
- Kao, C. (1999). "Spurious Regression and Residual Based Test for Cointegration in Panel Data" Journal of Econometrics 90, pp. 1-44.
- Kao, C. and Chiang, M.H. (1998) "On The Estimation and Inference of a Cointegrated Regression in Panel Data". Working Paper, Center for Policy Research, Syracuse University.
- Kelly, M. (2000). Inequality and crime, Review of economics and Statistics, 82(4), 530-539.
- Kollias, C., Messis, P., Mylonidis, N., & Paleologou, S. M. (2009). Terrorism and the effectiveness of security spending in Greece: policy implications of some empirical findings, Journal of Policy Modeling, 31(5), 788-802.
- La Porta, R and Others (1999). "The Quality of Government", Journal of Law, Economics and Organization, 15.
- Laeven, Luc, and Woodruff, Christopher (2007). "The Quality of the Legal System, Firm Ownership, and Firm Size". Review of Economics and Statistics, vol. 89 (4) : pp. 601-14, vol. 23 (2) : pp. 453-474.
- Lindvall, L. (2003). Does public spending on youths affect crime rates? (No. 2004: 3). Working Paper, Department of Economics, Uppsala University.
- Madala, G.S. and Wu, S. (1999). "A Comparative Study of Unit Root Tests with Panel Data and a New Simple Test". Oxford Bulletin of Economics and Statistics, Special Issue, Vol. 61. pp. 631-652.
- Maddah, M. (2013). The effect of unemployment and income inequality on crimes, a time series analysis. International Journal of Economics Research, 4(2), 37-42.
- Melick, M. D. (2003). The relationship between crime and unemployment, The Park Place Economist, 11(1), 29-36.
- Nerlove, M. (2000). "An Essay on the History of Panel Data Econometrics". University of Maryland, Department of Agricultural and Resource Economics, Available at: http//: www.arec.umd.edu.
- Öcal, N., & Yildirim, J. (2010). Regional effects of terrorism on economic growth in Turkey: A geographically weighted regression approach, Journal of Peace Research,

[Downloaded from priw.ir on 2026-11-13]

47(4), 477-489.

- Oh, K.Y. and Macdonald, M. (1996). "PPP and Unit Root Tests Using Panel Data". Journal of International Monetary & Finance, Vol. 15, NO. 3, pp. 405-418.
- Pedroni, P. (1999). "Critical Values for Cointegration Texts in Heterogeneous Panels whit Multiple Regressors". Oxford Bulletin of Economics and Statistics, Special Issue, pp. 653-670.
- Persitz, D. (2007). The economic effects of terrorism: counterfactual analysis of the case of Israel. Work. Pap., Dep. Econ., Tel Aviv Univ., Tel Aviv, Israel.
- Quah, D. (1993). "Galton's fallacy and tests of the convergence hypothesis", Scandinavian Journal of Economics 95, 427-447.
- Quah, D. (1994). "Exploiting Cross-Section Variation for Unit Root Inference in Dynamic Data". Economics Letters 44, pp. 9-19.
- Raphael, S., & Winter-Ebmer, R. (2001). Identifying the effect of unemployment on crime, The Journal of Law and Economics, 44(1), 259-283.
- Reilly, B., & Witt, R. (1992). Crime and unemployment in Scotland: an econometric analysis using regional data, Scottish Journal of Political Economy, 39(2), 213-228.
- Rock, Michael (2007). "Corruption and Democracy", Journal of economic Policy, 31: 137-149.
- Rose-Ackerman, S (1999)." Corruption and Government", Cambridge University Press, Cambridge.
- Sambit Bhattacharyya, RolandHodler(2010), "Natural resources, democracy and corruption". European Economic Review .vol.54 ,p.608–621 .Acemoglu, D., & Verdier, T. (2000). The choice between market failures and corruption, American Economic Review, 90
- Sargan, J.D. (1958). The Estimation of Economic Relationships Using Instrumental Variables, Econometrica 26, 393—415
- Scully,G.W (1991). "Rent-Seeking in U.S. Government Budgets, 1900-88", Public Choice 70.
- Wilhelm, Paul G. (2002). "International Validation of the Corruption Perceptions Index: Implications for Business Ethics and Entrepreneurship Education". Journal of Business Ethics (Springer Netherlands) 35 (3): 177–89

[Downloaded from priw.ir on 2026-11-13]

- Witte, A. D., & Tauchen, H. (1993). Work and crime: An exploration using panel data, In The Economic Dimensions of Crime (pp. 176-191). Palgrave Macmillan UK.
- Worrall, J. L. (2005). Reconsidering the relationship between welfare spending and serious crime: A panel data analysis with implications for social support theory, Justice quarterly, 22(3), 364-391.

DOI: ۱۰.۲۱۸۵۹/priw-۰۸۰۲۰۷

به این مقاله این‌گونه ارجاع دهید:

سعیدی کیا، مهناز؛ دهمرده، نظر؛ کشاورز حداد، غلامرضا؛ اسفندیاری، مرضیه (۱۳۹۷)، «تحلیل اثرات سرریز فضایی مخارج نظامی در رویارویی با جرم وجنایت و نیروهای فرامنطقه ای تروریسم در کشورهای منا» *فصلنامهٔ پژوهشهای سیاسی جهان اسلام*، س۸، ش۲، تابستان ۹۷، صص ۱۶۷-۱۴۳.

[Downloaded from priw.ir on 2026-11-13]